

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní Mgr. et Mgr. Lenkou Bahýľovou, Ph. D. ve věci

žalobce: P. M.
bytem X
doručovací adresa: X

zast. opatrovnící K. B., bytem X
právně zastoupen advokátem JUDr. T. T., sídlem B. 413/2, X B.

proti

žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlím Křížová 25, 225 08 Praha 5

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 12. 1. 2023, č.j. X,

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 12. 1. 2023, č.j. X, **se ruší** a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalobci **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.
- III. Žalovaná **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- IV. Ustanovenému zástupci žalobce, advokátovi JUDr. Tomáši Truschingerovi, **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů za zastupování žalobce ve výši 6 292 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Krajského soudu v Brně do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce podal žalobu proti rozhodnutí žalované ze dne 12. 1. 2023, sp. zn. X („napadené rozhodnutí“), jímž byly zamítnuty jeho námitky proti rozhodnutí žalované ze dne 10. 6. 2022, č. j. X („prvostupňové rozhodnutí“). Tímto rozhodnutím žalovaná zvýšila žalobci od 8. 7. 2020 výši invalidního důchodu pro invaliditu prvního stupně na invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně podle § 56 odst. 1 písm. e) a § 41 odst. 3 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“).
2. Prvostupňové rozhodnutí bylo vydáno na základě posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Znojmo („OSSZ“) ze dne 28. 3. 2022, podle něhož je rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce s nejvýznamnějším dopadem na pokles jeho pracovní schopnosti zdravotní postižení uvedené v kapitole V. (*duševní poruchy a poruchy chování*), položce 7b (*poruchy osobnosti – středně těžké postižení, stavy s podstatným narušením pracovního a společenského fungování, závažné maladaptivní chování, opakované situační dekompenzace*) přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., o posuzování invalidity („vyhláška o posuzování invalidity“), pro které se stanovuje míra poklesu pracovní schopnosti 45 %. Tak tomu podle posudku OSSZ bylo od 17. 1. 2020 do 7. 7. 2020. Ode dne 8. 7. 2020 se ale v případě žalobce jednalo již o pokles pracovní schopnosti v celkové výši 55 %, a to z důvodu vlivu postižení na schopnost využívat dosažené vzdělání, zkušenosti a znalosti, na schopnost pokračovat v předchozí výdělečné činnosti nebo na schopnost rekvalifikace (navýšení o 10 % dle § 3 odst. 2 vyhlášky o posuzování invalidity na celkových 55 %).
3. V námitkovém řízení byl zpracován posudek České správy sociálního zabezpečení („ČSSZ“) ze dne 15. 12. 2022, který tento posudkový závěr potvrdil. Dle posudkového lékaře ČSSZ odpovídal stav žalobce invaliditě prvního stupně v období od 21. 6. 2017 do 7. 7. 2020 (pokles 45 %), od 8. 7. 2020 pak invaliditě druhého stupně (pokles 55 %). Následně bylo vydáno napadené rozhodnutí.

II. Žaloba

4. Žalobce prostřednictvím ustanoveného právního zástupce požádal o přezkoumání svého zdravotního stavu Posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí (PK MPSV). Nesouhlasí s právním ani faktickým posouzením věci a plně odkázal na svá tvrzení obsažená v podání ze dne 27. 2. 2023, včetně návrhů na doplnění dokazování (pozn. soudu – jedná se o listiny, které jsou součástí správního spisu). Zde žalobce žalované vytkl nesprávně a neúplně zjištěný skutkový stav.
5. Posudkový lékař ČSSZ nevzal v potaz sociální a pracovní anamnézu žalobce a nesprávně určil datum vzniku invalidity. K tomu žalobce poukázal na propouštěcí zprávu psychiatrické léčebny PATEB s.r.o. Pro psychiatrické onemocnění se žalobce léčil již od 24. 10. 2001, invalidita by tak měla být přiznána již od této doby. Ambulantní léčení nemělo efekt, žalobce byl pro depresivní poruchu těžšího stupně se sebevražednými myšlenkami hospitalizován. Byl též v psychiatrické péči psychiatrie Vězeňské služby ČR, což posudkový lékař nevzal v potaz.
6. Dále žalobce poukázal na sdělení MUDr. K. ze dne 3. 5. 2021, zaslané na výzvu Úřadu práce, dle níž nebyl žalobce ke dni 27. 1. 2020 schopen práce a nemohl nastoupit do žádného zaměstnání. Posudkový lékař OSSZ Třebíč MUDr. M. pak v posudku o zdravotním stavu žalobce ze dne 13. 1. 2020 uvedl zkreslené a nepravdivé informace, že zdravotní stav žalobce

je stabilizován, a že další trvání dočasné pracovní neschopnosti není vzhledem k přítomnosti dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu indikováno. Tento posudkový lékař souhlasil s trváním výplaty nemocenského jen do dne 17. 1. 2020 s tím, že následujícího dne bude žalobce schopen práce k jiné profesi. Následně byla žalobci rozhodnutím ošetřujícího lékaře žalobce MUDr. K. ukončena dočasná pracovní neschopnost. Žalovaná se s protiprávním posudkem o zdravotním stavu žalobce ze dne 13. 1. 2020 ztotožnila v rozporu se zákonem. Na základě nepravdivého posudku MUDr. M. došlo u žalobce k závažné opakované situační dekompenzaci, pro kterou byl hospitalizován v psychiatrické nemocnici Písek od 14. 4. 2020 do 8. 7. 2020.

7. Posudkový lékař ČSSZ rovněž nevzal v potaz posudkovou zprávu MUDr. R. K. z psychiatrické ambulance, kde je záznam o sdělení žalobce, že již v roce 2014 (po úmrtí manželky) se jeho duševní stav zhoršil natolik, že přestal komunikovat s okolím a uzavřel se do hlubokých depresí. Ignorovány byly též předchozí posudky, zpracované pro účely rozhodnutí žalované ze dne 21. 9. 2018, č.j.X.
8. Žalobce rovněž prostřednictvím ustanoveného právního zástupce namítl, že se žalovaná nevyjádřila ke všem předloženým důkazům žalobce. Ty navíc komplexně neshrnuje, pouze na ně odkazuje v odůvodnění a snaží se je vyvracet a polemizovat o jejich závěrech. Napadené rozhodnutí je tak nepřezkoumatelné, neboť není zjevné, zda v rámci svých úvah žalovaná z těchto důkazů vycházela nebo je zcela opomenula. V odůvodnění napadeného rozhodnutí je rovněž uváděno množství závěrů o zdravotním stavu žalobce, nicméně z nich není zřejmé, zda se jedná o závěry posudku o invaliditě ze dne 15. 12. 2022 nebo závěry jiných lékařských nálezů (např. závěr, že žalobce trpí gastropatií a esofagitidou).
9. Žalovaná se dále nevhodně odvolává na lékařské závěry posudku o invaliditě ze dne 15. 12. 2022, ačkoli orgánem povinným danou věc posoudit je ona. Z napadeného rozhodnutí se jeví, že byly hodnoceny pouze lékařské nálezy od roku 2002, nikoli nálezy starší. Tento postup není patřičně zdůvodněn a rovněž má za následek nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí. Stejně tak námitky uplatněné v námitkovém řízení jsou hodnoceny velmi stroze a hodnocení obsahuje rozporuplné závěry, např. závěr, že pokud byl žalobce vyšetřen dvakrát v roce 2013 a poté až v roce 2016, tak péči nepotřeboval. Pokud žalobce pomoc nevyhledával, ještě se nejedná o důkaz toho, že ji nepotřeboval. Ostatně vícero doložených lékařských zpráv (např. zpráva MUDr. K.) naznačuje opak. Žalobce má za to, že jeho stav odpovídá třetímu stupni invalidity.
10. Z uvedených důvodů žalobce navrhl, aby bylo napadené rozhodnutí zrušeno a věc byla žalované vrácena k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalované a replika žalobce

11. Žalovaná ve svém vyjádření popsala předcházející průběh řízení. Má za to, že zdravotní stav žalobce byl zjištěn řádně, na základě veškeré předložené zdravotní dokumentace, kterou hodnotili posudkoví lékaři OSSZ a ČSSZ. Subjektivní úvahy a vlastní hodnocení nejsou důvodem k uznání invalidity nebo ke změně jejího stupně či data jejího vzniku, neboť invalidita musí být zjištěna objektivně.
12. Námitka nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí není důvodná. Skutkové i právní závěry napadeného rozhodnutí jsou řádně odůvodněny. S ohledem na obsah žaloby žalovaná navrhla přezkoumání zdravotního stavu žalobce posudkovou komisí MPSV ČR, která je povolána k posouzení zdravotního stavu a pracovní schopností pojištěnce pro účely

přezkumného řízení. Žalovaná rovněž upozornila, že rozhodnutím ze dne 29. 9. 2023, č.j. X, byla žalobci od 20. 2. 2023 zvýšena výše invalidního důchodu pro invaliditu druhého stupně na invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně.

13. Žalobce v replice k vyjádření žalované setrval na svém stanovisku. Své dosavadní návrhy na doplnění dokazování doplnil o další listiny (lékařské záznamy, posudky, výstupy ze sociálního šetření). Poukázal zejména na posudek OSSZ o invaliditě ze dne 10. 7. 2023, č.j. X, ze kterého vyplývá že pracovní schopnost žalobce poklesla o 70 %. Podstatné je, že většina listin, ze kterých lékař při posuzování zdravotního stavu žalobce vycházel, jsou listiny starší než ty z roku 2023 a muselo z nich být vycházeno i při rozhodování v tomto řízení. Žalovaná tedy při zjišťování skutkového stavu pochybila, neboť stávající zdravotní stav žalobce, nově hodnocený poklesem pracovní schopnosti o 70 %, trvá již delší dobu.

IV. Obsah správních spisů a řízení před krajským soudem

14. V průběhu řízení krajský soud vyžádal správní spis OSSZ Znojmo a také správní (dávkový) spis žalované, z nichž vyplývají následující podstatné skutečnosti.
15. V předchozích řízeních byla žalobci invalidita prvního stupně poprvé přiznána ode dne 21. 6. 2017, z důvodu epikondylitidy (onemocnění úponů šlach). Invalidizující diagnóza byla ode dne 2. 7. 2018 změněna na poruchu osobnosti (zdravotní postižení dle kapitoly V položky 7b vyhlášky o posuzování invalidity) a byl stanoven pokles pracovní schopnosti ve výši 45 %.
16. Prvostupňovým rozhodnutím žalovaná zvýšila žalobci od 8. 7. 2020 výši invalidního důchodu, a to pro zjištěnou invaliditu druhého stupně. Podle posudku OSSZ došlo ke změně poklesu pracovní schopnosti v důsledku invalidizujícího postižení žalobce na celkových 55 %, a to z důvodu vlivu postižení na schopnost využívat dosažené vzdělání, zkušenosti a znalosti, na schopnost pokračovat v předchozí výdělečné činnosti nebo na schopnost rekvalifikace (tj. dle § 3 odst. 2 vyhlášky o posuzování invalidity došlo k navýšení původní hodnoty o 10 %).
17. V námitkách proti prvostupňovému rozhodnutí bylo zpochybňováno jak datum vzniku invalidity (měla být přiznána již od roku 2001), tak přiznaný stupeň invalidity. Posudek zpracovaný posudkovým lékařem ČSSZ v námitkovém řízení však přijatý posudkový závěr potvrdil a na jeho podkladě bylo vydáno napadené rozhodnutí. V námitkách požadovaný třetí stupeň invalidity žalobce tedy přiznán nebyl a datum přiznání invalidity rovněž zůstalo nezměněno.
18. Krajský soud nechal vypracovat **posudek Posudkové komise MPSV**, pracoviště v Brně (dále též jen „PK MPSV“), která dne 26. 2. 2024 zasedala ve složení předseda komise, další lékařka s odborností v oboru psychiatrie a tajemnice. Žalobce nebyl přítomen při jednání PK MPSV, jednání se účastnila manželka žalobce, paní I. M., a dcera žalobce, paní K. B. Právní zástupce žalobce na jednání přítomen nebyl a omluvil též účast žalobce u jednání.
19. V posudku byl shrnut předchozí průběh řízení a závěry prvostupňového rozhodnutí a napadeného rozhodnutí, soupis veškeré podkladové (včetně doložené) zdravotní dokumentace. Dále byla uvedena pracovní anamnéza žalobce (pracoval jako dělník, nyní nepracuje) a proveden diagnostický souhrn. Zmíněn byl též posudek OSSZ Znojmo ze dne 10. 7. 2023, dle jehož závěrů je žalobce ode dne 10. 2. 2023 invalidní již ve třetím stupni, neboť pokles jeho pracovní schopnosti činí 70 % (pro zdravotní postižení uvedené v kapitole

V položce 7c přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity) a žalobce není schopen výdělečné činnosti.

20. PK MPSV na s. 8 – 13 shrnula posudkově významné skutečnosti. V návaznosti na tyto skutečnosti provedla PK MPSV na s. 13 posudku následující shrnutí:
21. K požadavku na přiznání invalidity třetího stupně a opravě vzniku určení data invalidity již od prvotní hospitalizace v PL Dobřany PK MPSV konstatovala, že v době hospitalizace v PL Dobřany nebyla zjištěna natolik závažná duševní patologie, aby stav odpovídal jakémukoliv stupni invalidity. V dané době nebyla přítomna ani somatická symptomatologie, která by dosahovala tíže invalidity. Na podkladě výše zjištěného nelze v roce 2002 přiznat žádný stupeň invalidity. V dalším období obtíže duševní i somatické přetrvávaly, ale nejevily zásadní progresi, která by již odpovídala invaliditě. O uvedeném mimo jiné svědčí i skutečnost, že v dané době byl posuzovaný schopen i výkonu soustavně výdělečné činnosti.
22. Ze somatického hlediska lze podstatnější zhoršení prokázat od 19. 9. 2016, kdy byla zjištěna profesionální postižení v oblasti loktů z důvodu práce na pile s vibračními nástroji. Od tohoto období je možné posuzovanému přiznat invaliditu prvního stupně. V uvedeném roce navíc dochází ke zhoršení problémů s bederní páteří se známkami tísnění nervových kořenů L5 a S1 oboustranně.
23. V dalších letech je stav relativně stabilizovaný. Dle psychiatrických zpráv je uváděna dokonce tendence k agravaci (zveličování) duševních i tělesných obtíží. Prokazatelně ke zhoršení dochází v roce 2020, a to zejména pro obtíže s bederní páteří, kde dochází k progresi morfologického nálezu na magnetické rezonanci ze dne 5.8.2020, ale i klinických obtíží. Posun bederního obratle je nestabilní, je i indikace k operaci a stav odůvodňuje navýšení invalidity na stupeň druhý. Lze tedy podle PK MPSV akceptovat stanovení druhého stupně invalidity datem 8.7.2020.
24. Další průběh v letech 2021 a 2022 nevykazuje od předchozího období přesvědčivě žádné známky závažného zhoršení. To lze prokázat až na počátku roku 2023, kdy dochází ke zhoršení rozumových obtíží, objevuje se inkontinence a objevuje se výrazně zhoršená celková mobilita. V uvedené době stav odpovídá invaliditě třetího stupně, s datem vzniku se PK MPSV shodla posudkovým hodnocením OSSZ Znojmo ze dne 10. 7. 2023.
25. PK MPSV tedy přijala následující posudkové závěry:

1/Od 19. 9. 2016 do 7. 7. 2020 byl žalobce invalidní v prvním stupni. Rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti bylo zdravotní postižení uvedené v kapitole XIII oddílu V (pozn. soudu – jedná se o překlep, správně je oddíl C) položce 2c přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, pro které se stanovuje míra poklesu pracovní schopnosti 25 %. Jelikož u žalobce bylo přítomno více zdravotních postižení, které působily další pokles pracovní schopnosti a omezovaly schopnost rekvalifikace, navýšila PK MPSV dle § 3 vyhlášky pokles pracovní schopnosti žalobce o dalších 10 procentních bodů, tj. na celkových 35 %. Statistická značka rozhodujícího onemocnění: M 77 (entézopatie)

2/ Od 8. 7. 2020 do 9. 2. 2023 byl žalobce invalidní ve druhém stupni. Rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti bylo zdravotní postižení uvedené v kapitole XIII oddílu E položce 1c přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, pro které se stanovuje míra poklesu pracovní

schopnosti 40 %. Jelikož u žalobce bylo přítomno více zdravotních postižení, které působily další pokles pracovní schopnosti a omezovaly schopnost rekvalifikace, navýšila PK MPSV dle § 3 vyhlášky pokles pracovní schopnosti žalobce o dalších 10 procentních bodů, tj. na celkových 50 %. Statistická značka rozhodujícího onemocnění: M 53 (instabilita páteře)

3/ Od 10. 2. 2023 se pak u žalobce jedná o invaliditu ve třetím stupni. Rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti je zdravotní postižení uvedené v kapitole V položce 1d přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, pro které se stanovuje míra poklesu pracovní schopnosti 60 %. Jelikož je u žalobce přítomno více zdravotních postižení, které působí další pokles pracovní schopnosti a omezují i schopnost rekvalifikace, navýšila PK MPSV dle § 3 vyhlášky pokles pracovní schopnosti o dalších 10 procentních bodů, tj. na celkových 70 %, a to s trvalou platností. Statistická značka rozhodujícího onemocnění: F 03 (neurčená demence)

26. Krajský soud ve věci nařídil **ústní jednání**, které se uskutečnilo dne 10. 5. 2024 za přítomnosti právního zástupce žalobce a zástupkyně žalované. Opatrovnice žalobce (prostřednictvím právního zástupce žalobce předložila rozsudek Okresního soudu ve Znojmě ze dne 4. 4. 2024, č.j. 10 Nc 43001/2023-159, 10 P a Nc 3/2023, 10 P a Nc 4/2023, podle něhož je žalobce omezen ve svéprávnosti, mj. není způsobilý zmocnit jiného k jednání za sebe, a podle něhož je jeho opatrovnící jmenována Kamila Bártová) se z účasti na jednání omluvila. Na jednání bylo vysvětleno, že soud neshledal důvody (jak opatrovnice navrhovala) k ustanovení jiného právního zástupce žalobci. Jak vyplynulo ze spisové dokumentace, ustanovený advokát zastupoval žalobce standardním způsobem (po svém ustanovení se jej pokusil kontaktovat, následně komunikoval s rodinou žalobce, soudu zaslal doplnění žaloby a další vyjádření, žalobce zastupoval na jednání). Skutečnost, že se advokát (ani žalobce) neúčastnil jednání PK MPSV dne 26. 2. 2024 nedokládá, že by řádně nehájil zájmy žalobce. Tohoto jednání, jehož primárním účelem je posouzení zdravotního stavu žalobce pro účely invalidity, se účastnila opatrovnice žalobce, která dosud žalobci poskytovala péči. Jí poskytnutá sdělení o žalobci tak mohla PK MPSV zohlednit. Požadavku opatrovnice k poskytnutí další přiměřené lhůty „k doplnění tvrzení o skutečnostech rozhodujících pro věc „soud nevyhověl jednak z důvodu, že již poskytnutá lhůta byla pro účely vyjádření (nejen k posudku PK MPSV) dostatečná, dále z důvodu, že žalobce byl v řízení řádně zastoupen, jakož i s ohledem na skutečnost, že v tomto typu řízení je pro soudní přezkum rozhodující skutkový a právní stav ke dni vydání napadeného rozhodnutí. Opatrovnice nekonkretizovala, zda případně hodlá předložit další dokumentaci, jež by se vztahovala ke zdravotnímu stavu žalobce v období, v němž bylo napadené rozhodnutí vydáno, či k období předcházejícímu, a dosud ji z objektivních důvodů předložit nemohla. Písemnou reakci opatrovnice ze dne 9. 5. 2024 na posudek PK MPSV soudu zprostředkoval právní zástupce žalobce na jednání a soud na jednání přečetl jeho podstatný obsah.
27. Právní zástupce žalobce odkázal na obsah žaloby, její doplnění a další vyjádření. V zájmu klienta pak trval na doplnění dokazování všemi listinami, které nejsou součástí správního spisu (účastníci řízení byli poučeni, že soud je povinen z obsahu správního spisu vyjít). Zástupkyně žalované odkázala na vyjádření k žalobě a odůvodnění napadeného rozhodnutí. V reakci na vyjádření opatrovnice odkázala na posouzení zdravotního stavu žalobce posudkovými lékaři. V rámci dokazování byl proveden důkaz posudkem PK MPSV ze dne 26. 2. 2024. Soud považoval za nadbytečné číst obsah lékařských zpráv, které byly vyhotoveny po vydání napadeného rozhodnutí. Tyto zprávy měla k dispozici PK MPSV (viz seznam jednotlivých položek v posudku) a mohla je zohlednit, včetně např. znaleckého

posudku, který byl zpracován v rámci řízení o opatrovnictví žalobce před civilním soudem. Soud zamítl návrh na doplnění dokazování revizním posudkem, který navrhovala opatrovnice ve svém písemném vyjádření ze dne 9. 5. 2024, neboť to pro účely tohoto řízení (a s ohledem na jeho výsledek) považoval za nadbytečné. Zprávy ze sociálního šetření (pro účely příspěvku na péči) a vyjádření Krajského státního zastupitelství (ve věci trestního řízení zahájeného na podnět žalobce, resp. jeho opatrovnice, ve vztahu k posudkovému lékaři OSSZ Třebíč) se tohoto řízení přímo netýkají a soud jejich provedení vyhodnotil jako irelevantní. Po závěrečných návrzích bylo postupováno podle § 49 odst. 12 s. ř. s.

V. Posouzení věci krajským soudem

28. Žaloba je důvodná.
29. Žalobce se vymezil proti tomu, jak byl vyhodnocen jeho zdravotní stav pro účely invalidity a nesouhlasil se stanoveným datem vzniku invalidity.
30. Právní úprava posuzování invalidity a podmínek nároku na invalidní důchod je obsažena v § 39 zákona o důchodovém pojištění, podle něhož je pojištěnec invalidní, pokud z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %. A dále stanovuje tři stupně invalidity, dle míry poklesu pracovní schopnosti pojištěnce: první stupeň (pokles nejméně o 35 % a nejvíce o 49 %), druhý stupeň (pokles nejméně o 50 % a nejvíce o 69 %) a třetí stupeň (pokles nejméně o 70 %). Při určování poklesu pracovní schopnosti se mj. bere v úvahu, zda jde o zdravotní postižení trvale ovlivňující pracovní schopnost, zda se jedná o tzv. stabilizovaný zdravotní stav, zda a jak je pojištěnec na své zdravotní postižení adaptován, jakož i schopnost rekvalifikace pojištěnce na jiný druh výdělečné činnosti.
31. Způsob posouzení poklesu pracovní schopnosti je stanoven v § 2 vyhlášky o posuzování invalidity. Pro stanovení procentní míry poklesu pracovní schopnosti je nutné určit zdravotní postižení, která jsou příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu pojištěnce, a jejich vliv na pokles pracovní schopnosti pojištěnce (odst. 1). Je-li příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu pojištěnce více zdravotních postižení, jednotlivé hodnoty procentní míry poklesu pracovní schopnosti stanovené pro jednotlivá zdravotní postižení se nescítají; v tomto případě se určí, které zdravotní postižení je rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, a procentní míra poklesu pracovní schopnosti se stanoví podle tohoto zdravotního postižení se zřetelem k závažnosti vlivu ostatních zdravotních postižení na pokles pracovní schopnosti pojištěnce. Za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu se považuje takové zdravotní postižení, které má nejvýznamnější dopad na pokles pracovní schopnosti pojištěnce (odst. 3).
32. Správní rozhodnutí o nároku na invalidní důchod je závislé především na odborném lékařském posouzení. Zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění posuzuje ministerstvo práce a sociálních věcí; za tím účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise (§ 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb.). Při přezkumu rozhodnutí žalované vydaného na podkladě posudku lékařské služby ČSSZ v řízení o námitkách (dle § 88 zákona č. 582/1991 Sb.), resp. posudku odborné lékařské posudkové služby OSSZ vydaného pro účely prvoinstančního řízení, neposuzuje soud věcnou správnost posudku, neboť k tomu nemá potřebné odborné znalosti. Posudek posudkové komise MPSV soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle zásad upravených v § 77 odst. 2 s. ř. s., avšak s ohledem na mimořádný význam v tomto řízení bývá tento posudek

důkazem rozhodujícím v případech, kdy z hlediska své celistvosti a přesvědčivosti nevzbuzuje pochybnosti, a nejsou-li tu ani žádné jiné skutečnosti nebo důkazy, kterými by správnost posudku mohla být zpochybněna. Požadavek úplnosti a přesvědčivosti kladený na tyto posudky spočívá v tom, aby se komise vypořádala se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaný namítá, a aby své posudkové závěry náležitě odůvodnila.

33. Náležitosti posudku jsou upraveny v § 7 vyhlášky o posuzování invalidity. Posudek o invaliditě musí obsahovat mimo formálních náležitostí rovněž účel posouzení a datum posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti pojištěnce, výčet rozhodujících podkladů o zdravotním stavu pojištěnce, z nichž orgán sociálního zabezpečení vycházel při posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti pojištěnce, skutková zjištění, ke kterým orgán sociálního zabezpečení dospěl při posuzování zdravotního stavu a pracovní schopnosti pojištěnce, výsledek posouzení zdravotního stavu a míry poklesu pracovní schopnosti se stanovením, zda se jedná o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, stanovení míry poklesu pracovní schopnosti, stupně invalidity, dne vzniku invalidity, dne změny stupně invalidity nebo dne zániku invalidity, schopnosti využití zachované pracovní schopnosti podle § 5 u pojištěnce, jehož míra poklesu pracovní schopnosti činí nejméně 35 % a nejvíce 69 %, a zda je pojištěnec v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 70 % schopen výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek. Obligatorní náležitostí posudku je rovněž odůvodnění výsledku posouzení zdravotního stavu a míry poklesu pracovní schopnosti (srov. k tomu rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 6. 2012, č. j. 4 Ads 19/2012-18).
34. Krajský soud vyhodnotil zjištěný skutkový stav ve vztahu k uplatněným žalobním námitkám. Za tímto účelem byl v soudním řízení vypracován posudek PK MPSV ze dne 26. 2. 2024, který byl proveden jako důkaz při ústním jednání soudu dne 10. 5. 2024. PK MPSV potvrdila některé z posudkových závěrů, které byly přijaty v předcházejícím řízení, některé však upravila, resp. změnila. Ve vztahu k přezkoumávanému rozhodnutí lze za nejzásadnější odlišnost považovat stanovení data vzniku prvotní invalidity.
35. Nutno připomenout, že vznik invalidity je podmíněn jednak existencí dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu a jednak takovým poklesem pracovní schopnosti, jež dosahuje zákonem stanovené úrovně, tj. minimálně 35 %. Pro účely zákona o důchodovém pojištění se podle § 26 tohoto zákona za *dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav* považuje zdravotní stav, který omezuje tělesné, smyslové nebo duševní schopnosti pojištěnce významné pro jeho pracovní schopnost, pokud tento zdravotní stav *trvá déle než 1 rok* nebo *podle poznatků lékařské vědy lze předpokládat, že bude trvat déle než 1 rok*. Ke vzniku invalidity dochází tehdy, pokud je zdravotní postižení posuzované osoby trvalé (dlouhodobé) a nelze očekávat zlepšení zdravotního stavu ve smyslu obnovení původní schopnosti vykonávat soustavnou výdělečnou činnost (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 7. 2012, č. j. 6 Ads 61/2012-19).
36. Datum vzniku invalidity je obvykle stanovováno zpětně (den vzniku invalidity většinou předchází podání žádosti) a je ustáleně judikováno, že se nemůže jednat o nahodilou událost (tou by byl např. den podání žádosti o invaliditu). Tato skutečnost zároveň musí být objektivizována, což se děje zpravidla na základě doložených lékařských nálezů, nikoli dle subjektivního přesvědčení posuzované osoby (např. že lékařskou pomoc potřeboval, přestože ji nevyhledal).

37. Na rozdíl od posudkových lékařů OSSZ a ČSSZ bylo datum vzniku invalidity žalobce v prvním stupni stanoveno již ode dne 19. 9. 2016, tj. o několik měsíců dříve. Posudkový lékař ČSSZ toliko konstatoval, že invalidizujícím zdravotním postižením žalobce při prvotním přiznání invalidity byla (ode dne 21. 6. 2017) epikondylitida a následně (bez podrobnějšího vysvětlení) uzavřel, že zdravotní stav žalobce v období od 21. 6. 2017 do 7. 7. 2020 odpovídal invaliditě s tím, že se jednalo o zdravotní postižení uvedení v kapitole V položky 7b vyhlášky o posouzení invalidity. Dle PK MPSV však duševní onemocnění v tomto období nebylo postižením nejzávažnějším. Rozhodujícím onemocněním byla entéropatie, která byla od uvedeného data uznána v případě žalobce jako nemoc z povolání. PK MPSV akcentovala, že již od 19. 9. 2016 bylo prokázáno podstatnější zhoršení somatických obtíží, neboť byla zjištěna profesionální postižení v oblasti loktů z důvodu práce na pile s vibračními nástroji. V tomto období navíc došlo ke zhoršení problémů s bederní páteří a přetrvávaly obtíže duševní. K námitce dřívějšího data vzniku invalidity PK MPSV uvedla, že v době prvotní hospitalizace v PL Dobřany (2001) nebyla zjištěna natolik závažná duševní patologie, aby stav odpovídal jakémukoli stupni invalidity.
38. Soud má za to, že odůvodnění data vzniku invalidity, jak jej předestřela PK MPS, je srozumitelné, logické a reaguje na vznesené námitky, které zohlednilo právě v tom, že došlo k posunu data vzniku invalidity žalobce do doby uznání epikondylitidy nemocí z povolání. Akceptovat lze též úpravu spočívající ve změně zdravotního postižení, které bylo pro toto období v případě žalobce hodnoceno jako nejtěživější. Existence duševních obtíží, která byla i v tomto období přítomna, našla svůj odraz v navýšení zvolené míry poklesu pracovní schopnosti nad stanovených 25 % o dalších 10 %, resp. o 5 % nad maximální stanovený rozsah ve zvolené kategorii postižení (tento rozsah činí v kapitole XIII oddílu C položce 2c 15-25%).
39. Ve vztahu k období po 8. 7. 2020 došlo ze strany PK MPSV k potvrzení druhého stupně invalidity žalobce, avšak při odlišném vytyčení nejzávažnějšího zdravotního postižení. Na rozdíl od předcházejících posudků, pro které bylo tímto nejzávažnějším postižením postižení duševního charakteru, PK MPSV určila jako nejtěživější instabilitu páteře dle kapitoly XIII oddílu E položce 1c, pro které v rámci stanoveného rozmezí 30-40% určila horní hranici poklesu pracovní schopnosti (40%), kterou dále s ohledem na přítomnost dalších zdravotních postižení (zejména onemocnění duševního charakteru) navýšila podle § 3 vyhlášky o posuzování invalidity o 10 %. Přestože datum vzniku invalidity druhého stupně PK MPSV akceptovala (s ohledem na diagnostikované duševní postižení žalobce), za klíčové považovala prokazatelné zhoršení obtíží s bederní páteří, zaznamenaných na magnetické rezonanci dne 5. 8. 2020, jakož i klinických obtíží. S ohledem na shodu posudkových lékařů ohledně data i stupně invalidity se však dle soudu nejedná o rozpor v posudku PK MPSV, který by přijatý závěr, tj. že žalobce byl ode dne 8. 7. 2020 invalidní ve druhém stupni, mohl zpochybnit.
40. Co se týká stupně přiznané invalidity, k jeho dalšímu navýšení došlo v průběhu řízení před soudem, tj. až po dni vydání napadeného rozhodnutí. PK MPSV potvrdila třetí stupeň invalidity žalobce ode dne 10. 2. 2023 (s odkazem na psychiatrickou zprávu z tohoto období), tj. shodně s posudkem posudkového lékaře OSSZ Znojmo ze dne 10. 7. 2023. Jakkoli hodnotila odlišně kapitolu a položku zvoleného duševního postižení (dle PK MPSV se jedná o kategorii „dementia, organické psychosyndromy, posttraumatické změny a jiné“ ve stupni těžkého postižení, s poklesem 60%, které dále navýšila s ohledem na další postižení žalobce o 10 %), shodně určila míru poklesu pracovní schopnosti na 70 %. Tuto míru poklesu

pracovní schopnosti, tj. odpovídající invaliditě třetího stupně, PK MPSV hodnotila jako trvalou.

41. Po doplnění dokazování lze mít skutkový stav pro účely rozhodnutí v této věci za řádně a dostatečně zjištěný. Za podstatnou považuje soud shodu posudkových lékařů v tom, že stav žalobce aktuálně odpovídá třetímu stupni invalidity a za vyjasnění lze mít i stanovení data vzniku tohoto stupně invalidity (10. 2. 2023). Posudek PK MPSV soud vyhodnotil zdravotní stav žalobce pro účely posouzení invalidity komplexně, a i přes určité odlišnosti v posouzení (ve srovnání s předcházejícími posudky) jej lze považuje za úplný ve vztahu k podkladům i k hodnocení zdravotního postižení žalobce z hlediska jeho vlivu na její pracovní schopnost nejen ke dni vydání napadeného rozhodnutí, ale i ke dni samotného posudkového hodnocení. Krajský soud hodnotí tento posudek po formální stránce jako souladný s požadavky vyhlášky o posuzování invalidity, byl vypracován komisí zasedající v řádném složení (členem byla též lékařka s odborností v oboru psychiatrie), a PK MPSV zohlednila všechny relevantní lékařské zprávy.
42. Zjištění, že zdravotní stav žalobce aktuálně odpovídá třetímu stupni invalidity, by samo o sobě nevedlo ke zrušení napadeného rozhodnutí. V řízení o přezkumu rozhodnutí správního orgánu soud totiž i v těchto případech hodnotí skutkový a právní stav určující ke dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí (§ 75 odst. 1 s.ř.s.). V době vydání napadeného rozhodnutí, tj. ke dni 12. 1. 2023 tedy byl správně určen druhý stupeň invalidity žalobce. Stěžejním důvodem ke zrušení napadeného rozhodnutí je nesprávné zjištění skutkového stavu ohledně data vzniku invalidity. Vznik invalidity prvního stupně byl dle PK MPSV již ode dne 19. 9. 2016.
43. K dalším námitkám žalobce soud uvádí, že PK MPSV zohlednila veškeré shromážděné lékařské nálezy, jakož i další dokumentaci související se zdravotním stavem žalobce. Z posudku PK MPSV je zřejmé, že byly zohledněny sociální aspekty i pracovní anamnéza žalobce. PK MPSV se zabývala psychiatrickými nálezy žalobce od roku 2001 a při svém posouzení je zohlednila, v tomto období však neshledala jejich invalidizující vliv, a to ani ve spojení s dalšími obtížemi žalobce (t.č. se nejednalo o pokles pracovní schopnosti přesahující 35 %).
44. Posudkové hodnocení MUDr. M., na jehož postup si žalobce stěžoval, nemělo na posudkové hodnocení žalované, ani posudkového hodnocení PK MPSV, vliv. Řízení totiž bylo nakonec vedeno u jiné OSSZ a skutečnost, že je MUDr. M. aktuálně prověřován ze strany orgánů činných v trestním řízení není pro rozhodnutí v této věci relevantní. Zpráva MUDr. R. K. z psychiatrické ambulance byla ze strany PK MPSV zohledněna, jak je patrné z výčtu předložených podkladů, její závěry však nepotvrzovaly invaliditu žalobce (v roce 2014). Posudky o invaliditě žalobce (včetně posudku ze dne 21. 9. 2018) jsou součástí spisové dokumentace a PK MPSV vysvětlila odlišnosti, k nimž při posouzení zdravotního stavu žalobce z hlediska jeho pracovních schopností dospěla.
45. Žalobci lze přisvědčit v tom, že žalovaná se mohla podrobněji zabývat vznesenými námitkami, odůvodnění napadeného rozhodnutí je v tomto ohledu poměrně disproportionální. Na druhou stranu je nutno uvést, že žalovaná nemá odborné kompetence k tomu, aby předložené lékařské zprávy sama hodnotila. Zdravotní postižení posuzované osoby a jejich vliv na pokles pracovní schopnosti hodnotí příslušní posudkoví lékaři, z jejichž závěrů (jsou-li řádně odůvodněné) žalovaná vychází. K dalším tvrzením opatrovnice, uvedeným v písemném podání ze dne 9. 5. 2024, soud dodává (nad rámec již uvedeného) následující. PK

MPSV měla k dispozici závěry posudkových lékařů, resp. znalců, na které je zde poukazováno a v rámci posudkového hodnocení je zohlednila. PK MPSV vysvětlila, z jakého důvodu ponechala (nově ode dne 19. 9. 2016) žalobci první stupeň invalidity. V písemném vyjádření obsažená „otázka na žalovaného“ není příliš srozumitelná. Primárním úkolem PK MPSV nebylo přezkoumat posudky jiných posudkových lékařů, ale ze své pozice provést komplexní posouzení zdravotního stavu žalobce pro účely invalidity v období předcházejícímu napadené rozhodnutí. Skutečnost, že se Posudek PK MPSV nezmiňuje o některých jednotlivostech (např. že žalobce neuspěl ve sporu se svým zaměstnavatelem, či okolnosti ukončení DPN žalobce v blíže nespecifikovaném období) nevyvrací jím přijaté posudkové závěry.

VI. Závěr a náhrada nákladů řízení

46. V soudním řízení bylo prokázáno, že žalobce byl invalidní v prvním stupni již ode dne 19. 9. 2016, ode dne 8. 7. 2020 odpovídal jeho zdravotní stav invaliditě druhého stupně a počínaje 10. 2. 2023 je žalobce invalidní již ve třetím stupni. Napadené rozhodnutí tedy bylo v části týkající se data vzniku invalidity prvního stupně založeno na nedostatečně zjištěném skutkovém stavu. Krajský soud proto napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení [§ 76 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 78 odst. 1 a 3, 4 s. ř. s.], jak je ve výroku I. tohoto rozsudku uvedeno. V dalším řízení je žalovaná povinna vycházet z následujícího právního názoru soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.), opírajícím se o posudek PK MPSV ze dne 26. 2. 2024, podle něhož žalobce byl ode 19. 9. 2016 invalidní v prvním stupni invalidity a ode dne 10. 2. 2023 splňuje podmínky pro invaliditu třetího stupně.
47. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl na věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobce byl ve věci úspěšný, náhradu nákladů řízení však nepožadoval (výrok II.). Neúspěšné žalované právo na náhradu nákladů řízení nenáleží (výrok III.).
48. Žalobce byl zastoupen soudem ustanoveným advokátem. V takovém případě jde právní zastoupení žalobce na náklady státu. O odměně ustanoveného zástupce žalobce krajský soud rozhodl podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění pozdějších předpisů („advokátní tarif“). Ustanovený advokát ve věci provedl 4 úkony právní služby (příprava a převzetí věci, sepis doplnění žaloby ze dne 14. 6. 2023, sepis vyjádření ze dne 30. 1. 2024, účast na jednání). Za každý úkon mu náleží v souladu s § 9 odst. 2 a § 7 advokátního tarifu 1 000 Kč, celkem tedy 4 000 Kč, na náhradě hotových výdajů pak v souladu s § 13 advokátního tarifu 4 x 300 Kč. Ustanovený advokát je plátcem DPH, proto je třeba k nákladům zastoupení přičíst částku 1 092 Kč, která odpovídá 21% sazbě daně. Celkem ustanovenému advokátovi na nákladech právního zastoupení náleží částka 6 292 Kč (výrok IV.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno dne 10. května 2024

Mgr. et Mgr. Lenka Bahýřová, Ph.D., v. r.
samosoudkyně